

'יד ושם טוב מבנים ובנות': אודות מצוות קריאת השם ביבום

פתיחה

'קריאת השם' היא אחת ממרכיבי מצוות היבום הנזכרים בפרשה בדברים כה: "והיה הבכור אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו מישראל" – הבן הראשון אשר נולד ליבם וליבמה נקרא על שם המת.¹ במונחים מודרניים ניתן לומר כי האח המיבם נכנס לנעליו של האח המת כבעלה של האלמנה. במדרשי ההלכה הוצא פסוק זה מהקשרו המקורי – לדעת המדרש תנאים בדברים כ"ה, פסוק זה הוא המקור להלכה לקביעת זהות האח המיבם.² על מהלכו של מדרש ההלכה מעיר רבא בתלמוד הבבלי (יבמות כד, א): "אף על גב דבכל התורה כולה אין מקרא יוצא מידי פשוטו, הכא אתאי גזרה שוה אפיקתיה מפשטיה לגמרי".

בשורות הבאות אנסה להקהות את טענתו של רבא, ולהראות שעל אף המהפכה ההלכתית שעשו חכמים בדרשתם, והסבת מושא הפסוק מבן היבם ליבם עצמו,³ השתמר הרעיון העיקרי של מצוות הקמת שם המקראית במבנה ההלכתי המיוחד של ירושת היבם,⁴ ירושה בה הופך היבם לבנו הממשיך של המת ובכך מקים את שם המת על נחלתו.⁵ הבחנה זו נכונה, כפי שנראה לקמן, בפרשנותו של רש"י⁶ לסוגיות ביבמות (כד, ב; מ, א). לעומת זאת, כיוון שונה מופיע אצל הגאונים

1. פרשני התורה עמדו על כך שבמקרא לא מצאנו שכן הראשון הנולד ליבם נקרא על שם המת (רמב"ן דברים כה), וראה: שו"ת הרשב"ש סימן תקכה, הגהות רקע"א ליו"ד רס"ה שם מובא מנהג לקרוא לבן הנולד לאלמנה לאחר מות הבעל על שם אביו.
2. במידה למת היו מספר אחים בגיל המתאים לייבום, 'הבכור' שבאחים הוא המיבם.
3. הרמב"ם סבר כי הפסוק סובל את ב' הפרשנויות ראה יבום וחליצה ב', ו, ובפירושו המשניות ב:ח.
4. בתלמודים ובראשונים מוגדרת ירושת היבם כמעין ירושת בכור המכונה בפי חכמים 'כמתנה', להלכה זו יש מספר נפקויות: אין יבם יורש כבראוי כבמחוזק לגבי הלכה זאת נרחיב את הדיבור לקמן בהצגת מחלוקת בה"ג ורש"י, נפקויות נוספות הינם לגבי דין חזרה ביובל (בכורות נב, ב) ודין יבם דפומפודייתא. שבהן לא נעסוק במסגרת דיון זה.
5. בספרות הראשונים מצאנו ביטויים שונים לרעיון זה: אור זרוע הלכות יבום וחליצה תרמב: 'והוי כאילו בא בהרשאה מכח אחיו המת ועומד במקומו'; תשובות מימוני: 'הרי הוא כאילו אחיו ח'; ים של שלמה יבמות פרק ד אות ז: 'שהרי במקומו עומד ממש'.
6. יבמות כד, ב ד"ה בכור אינו נוטל.

ולאחריהם אצל ראשוני ספרד, הרמב"ן והרשב"א, אשר תפסו את ירושת הייבם כזכות מיוחדת 'בכור קריה רחמנא' שניתנה לאח הדואג לאלמנת אחיו.⁷

מאמרנו יתחלק לשני חלקים: בחלק א של המאמר נציג את השיטות השונות בראשונים בנוגע למהותה של 'קריאת השם' במצוות הייבום. בחלק ב נראה כיצד שתי הבנות אלו משפיעות על אופיה של ירושת היבם.

חלק א- קריאת השם - זכות או תכלית.

הקמת שם המת על נחלתו

קריאת השם המופיעה בפרשת ייבום מתקשרת למכלול של הלכות המופיעות בתנ"ך אשר תכליתן היא הנצחת הנפטר.⁸ בנות צפחד הדורשות את חלק אביהם פונות אל משה בטענה (במדבר כ"ז, ד) **"לְמָה יִגְרַע שֵׁם־אֲבִינוּ מִתּוֹךְ מְשֻׁפְחָתוֹ כִּי אֵין לוֹ בֵּן? תִּנְהַרְּ לָנוּ אֶחָזָה בְּתוֹךְ אֶחֱי אֲבִינוּ"**. חפר אביהן לא זכה לבנים ממשיכים, ולאור זאת באות בנותיו אל משה בטענה **"למה יגרע שם אבינו"**, שהרי ללא בנים ממשיכים אין הוא זוכה בנחלה. הגמרא בבבא בתרא קיט, ב מביאה את דברי רבי שמואל בר יצחק, הקושר את טענת **"למה יגרע שם אבינו"** עם נושא הייבום: **"דא"ר שמואל בר רב יצחק: מלמד שהיה משה רבינו יושב דורש בפרשת יבמין, שנאמר: כי ישבו אחים יחדו, אמרו לו: אם כבן אנו חשובין - תנה לנו נחלה כבן, אם לאו - תתיבם אמנו! מיד: ויקרב משה את משפטן לפני ה'".** מקור נוסף מתוך הכתובים הוא פרשת קניית שדה נעמי ע"י הגואל במגילת רות, אשר כנציג משפחת אלימלך היה צריך לשאת את רות לאישה ובכך לקרוא שם לאלימלך ובניו - אלא שמשיקולים שאינם ברורים לנו, רוצה הגואל לקרוא שם לאלימלך ובניו ללא לקיחת רות לאישה. על כך מוכיחו בועז (רות ד', ה): **"בַּיּוֹם קָנוּתָךְ הַשְּׂדֵה מִיַּד נַעֲמִי וּמֵאֵת רוּת הַמוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת הַמֵּת קָנִיתָ לְהִקִּים שֵׁם הַמֵּת עַל נַחְלָתוֹ"**. הקמת שם המת על נחלתו אינה יכולה להתבצע ללא לקיחת האלמנה לאישה, ולכן על הגואל לתת לבעוז לשאת את רות לאישה ולהקים שם לאלימלך ובניו.

ייבום תלייה בנחלה, האומנם ?

כפי שראינו, מתוך המקראות עולה כי 'הקמת שם המת על נחלתו' היא תכליתה של מצוות קריאת השם בייבום. ברם, התלייה של ענייני נחלה יחד עם מרכיבי מצוות היבום עומדת במחלוקת הסוגיות במסכת יבמות. מן הסוגייה בדף מ, א עולה כי נחלה וייבום אינם תלויים זה בזה. הגמ' שם דנה בשאלה האם יבם זוכה בחלק המת בחיי האב. הגמרא מקשה לשיטת רבי יהודה הסבור שאין היבם זוכה בחלק המת בחיי האב, האם נאמר שמאחר ואין העברת נחלה לא תחול גם מצוות הייבום. הגמרא מסברת לקבל הנחה זו וקובעת: **"מידי ייבום תליה בנחלה!?"**. לעומת זאת, מן

7. הלכות גדולות הלכות נחלות סימן מח ד"ה וכן היבם; מרדכי ב"ב תקעו; רמב"ן יבמות כד, ב ד"ה מה בכור; רשב"א יבמות כד, א ד"ה הא; או"ז חלק א סימן תרמ"ב אות ג.

8. על קישור זה עמד גם בעל המשך חכמה בפירושו לדברים כה, ומקורם של הדברים בפירושו של המלבי"ם שם.

הסוגייה בדף יז, ב עולה כי נחלה וייבום כן תלויים זה בזה. הדבר בא לידי ביטוי בקביעת זיהוי הפרטים הרשאים לייבום את אשת המת – לדוגמא, אחים מן האם לא יכולים לייבום שכן הם אינם יורשים את האח המת.⁹

על הסתירה בין הסוגיות עמדו רבותינו הראשונים והאחרונים.¹⁰ לדעת התוספות ישנים (יבמות מ, א) יש להבחין בין שני שלבים בתהליך הייבום: שלב 'הראוי' (הנפילה) בו מוגדר חיוב מצוות ייבום, שם יבום תלוי בנחלה ולכן רק אחים ממשפחת האב מייבמים כמהלך הסוגייה בדף יז. אולם בשלב הביצועי המכונה בלשון חכמים 'נטילה' בו היבם מייבם את אשת המת ומקים את שם המת, אין צורך כי נחלת המת תגיע לידיו של היבם.

לאור דברי התוספות ניתן להציע כי במצוות הקמת שם קיימים שני דינים, אותם ניתן להגדיר כקיום מצווה ומעשה מצווה.¹¹ מעשה המצווה – הבא לידי ביטוי בנשיאת אשת המת והמשכת ביתו בהקמת הזרע כאשר הדבר ניתן, וקיום המצווה – נטילת הנחלה, המתפקדת כקיום מצווה משום שהיא מעצבת את אופיה של מצוות היבום כמצווה אשר תכליתה 'הקמת שם המת על נחלתו'. וזאת בדומה למצוות אחרות כקריאת שמע ציצית¹² וסוכה¹³ שבהן קיום המצווה מעצב את אופיו של מעשה המצווה. לדוגמא, במצוות קריאת שמע מעשה המצווה של קריאת הפסוקים מקבל את משמעותו באמצעות קיום המצווה של קבלת עול מלכות שמים.

9. בראשונים מצאנו מחלוקת מהו המקור ממנו אנו לומדים דין זה. לדעת רש"י (יבמות יז, א) המקור הוא 'יקום על שם אחיו' לאמור תכילת הייבום הוא הקמת השם שבאה בירושת האב כפי שאנו טוענים. לדעת התוספות המקור הוא בפסוק כי ישבו אחים יחדיו. אע"פ שמרבית הראשונים חולקים על רש"י ומבארים כשיטת התוספות, להלכה קנתה שיטת רש"י שביתה בפוסקים, לאור השאלה האם קיים חיוב ייבום באח מומר, וראה שו"ת חתם סופר (אהע"ז חלק ב סימן עד).

10. ראה למשל: ר' משה פינשטיין, דברות משה ב"ב פרק ח.

11. ודו"ק: המינוחים 'מעשה מצווה' ו'קיום מצווה' משמשים על פי רוב בעולם הלמדני להבחנה בין החלק העוסק בצדדים הרוחניים של המצווה- הכוונה התלויה בלב, לחלק העוסק בצדדים המעשיים של המצווה- המעשה התלוי בגוף. במקרה שלפנינו, הן היבום והן העברת נחלה הם מעשים שבגוף, אלא שלדעתנו העברת הנחלה אינה מצווה רגילה שבגוף, שכן תכליתה לתת ביטוי 'רוחני' למעשה הייבום והוא 'קריאת שם המת על נחלתו'. בשל כך הבינו הראשונים, לטענתנו, שיש להתייחס להעברת הנחלה כמעין מצווה שבלב, וזאת משום שבדומה לקיומי מצווה אחרים היא מעצבת את אופי מעשה המצווה שקדם לה. וראו עוד דברינו לקמן אודות מצוות קריאת שמע ובהערות אודות מצוות סוכה וציצית.

12. המצווה 'וראיכם אתו וזכרתם' (במדבר טו), אדם הלוש ציצית ומוציא את ציציותיו מחוץ לבגדו (לפוסקים החושבים שראייה מעכבת, או"ח סימן כד) מקיים את המצווה גם אם הדבר לא הביאו לידי 'זכירה' (מנחות מג, ב).

13. בתורה נצטוו ישראל כי בניית הסוכה תוביל לידיעה 'למען יידעו דרתיכם', מרבית הפוסקים סוברים שידעה זו אינה מעכבת למעט הב"ח וראה ב"ח או"ח סימן תרכ"א.

דאגה לאלמנה

לצד התפיסה כי מצוות קריאת השם בנחלה היא תכלית הייבום, ניתן להציע קו פרשני אחר¹⁴ ולפיו 'קריאת השם' בנחלה היא זכות נוספת או 'מתנה' המתלווית לתכלית המרכזית של מצוות הייבום, והיא הדאגה לאלמנה.¹⁵ מקור מקראי ממנו ניתן לראות כי עיקרה של מצוות ייבום הוא דאגה לאלמנה¹⁶ הוא בפרשת יהודה ותמר (בראשית ל"ח, יד): "וַתֵּשֶׁב בְּפֶתַח עֵינַיִם אֲשֶׁר עַל-דֶּרֶךְ תַּמְנָתָהּ כִּי רָצְתָהּ כִּי-יִגְדַל שְׁלָהּ וְהוּא לֹא-נִתְּנָה לוֹ לְאִשָּׁה". לאחר שתמר רואה כי יהודה אינו עומד בהבטחתו וגם שלה הגדול אינו ניתן לה, היא עושה דין לעצמה ותופסת את זרעו של יהודה מכח זכות לייבום. לימים כאשר קיבלו בני" תורה, תביעה של תמר הופכת להיות זכות משפטית. כפי שניתן לראות בנוסח החליצה המופיע בפרשה בדברים כ"ה, ז: "מֵאֵן יִבְמִי לְהִקִּים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא אָבָה יִבְמִי". האלמנה הבאה לפני הזקנים והאח החולץ טוענת שתי טענות: הטענה הראשונה 'מֵאֵן יִבְמִי לְהִקִּים שֵׁם לְאָחִיו' – בטענה זו מטיחה האלמנה בוז ומצביעה על מוג לבו של האח החולץ הנמנע מלהקים שם לאחיו. בטענה השנייה, 'לֹא אָבָה יִבְמִי', מדברת האלמנה על עצמה וזועקת כלפי החולץ: היכן הדאגה לאלמנה, למי שעד לא מכבר היתה בשר מבשרכם!?

חלק ב: קריאת השם הלכה למעשה

ירושת היבם

במשנה ביבמות (דף מ, א) מובאת מחלוקת תנאים אודות אופיה של ירושת היבם. שיטת חכמים היא שהיבם יורש את אחיו באופן ישיר. חלוק עליהם רבי יהודה הסבור כי ביבום הנעשה בחיי האב, קודם האב לייבם וזוכה בנכסי המת. להלכה הכריעו בעלי הסוגיה בתלמוד הבבלי כי הלכה כחכמים והיבם זוכה בחלק אחיו המת באופן ישיר ללא התערבות האב. ברם ברבותינו הראשונים מוצאים אנו מחלוקת מהי מידת מעורבות האב בירושת היבם, וזאת סביב ההגדרה המשפטית של המושג ראוי בירושת יבם, וכפי שנראה לקמן:

ירושת האב: הגמרא ביבמות כד, א עוסקת במשמעותה המשפטית של המילה 'בכור' בפסוק: "וְהָיָה הַבְּכוֹר אֲשֶׁר תֵּלַד יָקוּם עַל שֵׁם אָחִיו הַמֵּת וְלֹא יִמָּחֶה שְׁמוֹ מִיִּשְׂרָאֵל". לדעת הגמרא כינוי האח המייבם בפסוק בשם בכור בא להורת לנו שירושת היבם דומה באופיה לירושת הבכור, וכשם שאין

14. כיוון פרשני דומה אך שונה לגישה בה נקטנו ניתן למצוא אצל הכתב והקבלה דברים כה, ו, הסבור כי העברת הנחלה היא עניין משני וטפל לייבום עצמו והעיקר הוא 'הקמת הזרע'.

15. וראה דברי הרמב"ם במורה נבוכים חלק ג פרק מט, ובספר הבתים (מצוה ריח) מובא בשיטות קמאי יבמות ב. (זכרון יעקב תש"ע): "הכוונה בו גם כן כי האשה כאשר היתה לאיש ירחיקוה אחרים, וכאשר אין לה זרע שיהא חוטרא לידה לחמלה עליה, באה המצווה לאחד מאחי בעלה מן האב שייבם". ניתן להציע כי רעיון זה הוא שעומד ביסוד מחלוקת הלל ושמאי בדיון היתר הצרות לאחים (משנה יבמות א', ד). לשיטת שמאי הותרו הצרות לאחים כדי לדאוג לאלמנות המת.

16. לדעת הנצי"ב בפירושו העמק דבר בראשית לה, ח ודברים כה תכלית הייבום היא רק לעשות 'סגולה לנשמת אחיו המת'.

הבכור יורש בראוי כבמחוזק כך הבכור.¹⁷ ראשוני אשכנז וספרד נחלקו בשאלה באלו חלקים מוגדר היבם ראוי ובאלו מחוזק. מוקד מחלוקתם הוא במקרה בו מת אבי האחים לאחר היבום,¹⁸ אז עולה השאלה האם האח המייבם זוכה גם בחלק אחיו בירושת האב. שיטת רש"י¹⁹ בסוגיה ביבמות כד, א היא שהיבם מקבל את זהותו של האח המת,²⁰ וכשם שבן היורש את אביו הוא כרעיה דאבוא, כך היבם נכנס לתוך נעליו של האח המת ויורש את חלקו בירושת האב שמת לאחר מיתתו. אולם זכות זאת מצומצמת לנכסים בהם מוחזק המת ולא לנכסים בהם הוא ראוי. שיטת הגאונים²¹ היא שהיבם אינו יורש את חלק אחיו המת מן האב משום שהוא ראוי ואינו מחוזק בו, לאמור מאחר והוא אינו נכנס לנעליו של המת חלק האב נחשב ראוי.

נראה לומר כי הנחת היסוד מאחורי שיטת רש"י לפיה היבם מקבל את זהותו של האח המת, נובעת מתוך התפיסה לפיה תכלית היבום היא קריאת השם, והאח היורש את אחיו מקים לו יד ושם בהתמזגות האישיה המפשטית שלהם וקבלת נכסיו המוחזקים וכל הזכויות הנלוות מהם. לעומתו, שיטת הגאונים, הסבורים כי אחי המת יורש את אחיו בדומה לבכור, מניחה כי קריאת השם ביבום היא זכות שננתנה למייבם, שאינה פנימית למצוות היבום אלא חיצונית לה,²² ומשום כך היא מתפקדת כחלק בכור בירושה, ואין האח המיבם יכול לזכות בחלק הראוי לאח המת בירושת האב. להלכה פסק השו"ע כשיטת הגאונים,²³ שכן הרמב"ם וחלק מראשוני אשכנז תלמידי המהר"ם מרוטנבורג²⁴ זנחו את שיטת רש"י והעדיפו את שיטת הגאונים. ברם, כפי שנראה לקמן, אצל חכמי אשכנז המאוחרים (מהר"י וויל) נשתמרה גישתו של רש"י כי ירושת היבם היא ירושה מיוחדת.

נכסים שהשיבו והלוואות

בתשובות הראשונים מצאנו מחלוקת אודות היקף הגדרת דין ראוי, האם יש להעתיקו באופן מלא מדיני בכור או שמא גדר ראוי מצטמם לחלקו של האח המת בירושת האב כפי שראינו בסעיף

17. בהגדרת ראוי כבמחוזק ביבום ראה בבכורות נב, ובראשוניסא"ז הלכות יבום וחליצה תרמב, תשובות מימוני משפטים סימן נא.
18. וראה או"ז הלכות חליצה ויבום סימן תרמ"ב, שם מועלת האופציה כי לכל השיטות יבם יורש את חלק אחיו המת בירושת אביו, גם אם האב מת לאחר היבום וראה עוד בבית שמואל אהע"ז סימן קסג סעיף א.
19. יבמות כד, ב ד"ה בכור אינו נוטל
20. ראה ים של שלמה יבמות פרק ד אות ז, תשובות מיימוני משפטים סימן נא.
21. הלכות גדולות הלכות נחלות סימן מח.
22. ונובעת מסיבות חיצוניות 'הדאגה לאלמנה' כפי שהראנו לעיל, או לחילופין כתוצר של 'האחווה' מאחר שהאחים קשורים לתא משפחתי אחד, כאשר מת אחד מן הפרטים עבורות הזכויות המשפטיות שלו לפרטים האחרים.
23. באהע"ז סימן קס"ג, א וכן משמע מפסיקת הרמב"ם בהלכות נחלות ג', ז.
24. ראשיתה של המחלוקת בין רבנו שמחה משפירא המקבל את גישת הגאונים לרבנו יואל (אביו של הראב"ה) הקרוב יותר לשיטת רש"י וסובר שהיבם הנכנס נתחת המת מקבל גם את חלקו בירושת אחיו- ראה או"ז הלכות יבום וקידושין סימן תרמ"ב. אצל תלמידי המהר"ם מרוטנבורג המגמה ללכת בדרכו של האו"ז שהעדיף את גישתו של רבנו שמחה ראה: תשובות מימוני משפטים סימן נא.

הקודם. שיטת הריב"ש (סימן ת"ט) כי ירושת יבם היא ירושת בכור לכל הדברים, ואילו שיטת מהר"י וויל (סימן מא) כי דיני ראוי בירושת יבם מצומצמים לחלקו של ירושת האח המת בירושת האב. אמנם, אע"פ שנראה כי מהר"י וויל מאמץ את הקו של הגאונים בפרשנות שאלת הראוי, דומה שהוא קרוב בהבנתו לשיטת רש"י. זאת מכיוון שמהר"י וויל יוצא מתוך נקודת הנחה שדרשת הכתוב 'בכור קריה רחמנא' היא רק למעט את החלק הנוסף אותו היה אמור לקבל היבם בירושת האב, אולם לגבי ירושת האח המת לא מצאנו הגבלות מכח דין ראוי – ולכן מצומצמים דיני ראוי לאותו חלק בירושה הנובע מכח האח. שיטה כזו מניחה, כמובן, שישנו חלק בירושה בו היבם נכנס לנעליו של האח המת, והיבם היורש את אחיו מקבל את האישיות המשפטית שלו כדי להקים את שם המת על נחלתו.²⁵

יד ושם טוב מבנים ובנות

'וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבְּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֲתֵּן לָוּ אֲשֶׁר לֹא יִכְרַת' (ישעיה נ"ו, ד): במילים אלו קובע הנביא כי פעמים הנצחה שמקבל האדם אינה בדמותם של ילדים ביולוגים, אלא ממעשיו הטובים ואמונתו, 'כִּי־כֹה אָמַר ה' לְסָרִיסִים אֲשֶׁר יִשְׁמְרוּ אֶת־שְׁבֻתוֹתַי וּבָחֲרוּ בְּאֲשֶׁר חִפְצָתִי וּמִחֲזִיקִים בְּבְרִיתִי' (שם, ג). שמירת השבת והברית היא אשר נותנת לאדם 'שם עולם'. החתם סופר בפירושו לתורה (תורת משה פרשת פנחס) מסביר שפסוק זה נקרא על צלפחד בן הפר שהקריב את טובתו האישית על שמירת השבת של כלל ישראל,²⁶ ומשום כך זכה כי 'הלכה' המעניקה לאדם 'שם עולם' תקרא על שמו. במילים אחרות, פעמים שהמשכיותו של אדם אינה באה בצורה פיזיולוגית בבנים הממשיכים אלא במעשיו הטובים המהווים 'שם עולם'.

אם נכונים דברינו, הרי שעכשיו ניתן להסתכל באופן מחודש על מחלוקת הראשונים דלעיל אודות תפקידה של ירושת היבם. על פי תפיסת רש"י וסיעתו כי האח החי הנכנס תחת רגלי האח המת נחשב כבנו ממשיכו, מצוות קריאת השם המקראית משתקפת באקט המשפטי של העברת הנחלה, ובלשונו של בועז 'הקמת שם המת על נחלתו'. תפיסה זאת יוצאת מתוך נקודת הנחה כי תכלית קריאת השם היא ביצירת המשכיות בעלת מאפיינים 'מעשיים' לאדם, הבאים לידי ביטוי בהעברתו נחלתו לגורם ממשיך ממשפחתו. ברם לשיטת הגאונים הסוברים שהקמת השם אינה בהעברת הנחלה אלא בלקיחת האחריות על האלמנה, נשאלת השאלה היכן בא לידי ביטוי פשוטו של מקרא לפיו ביבום מקים האח החי 'שם' לאחיו המת? דומה שלקיחת האחריות על אלמנת אחיו המת היא נתינת 'שם עולם' למת. ונסביר את דברינו: המת אשר לקח את הסתו על אשת נעוריו הוציאה מבית אביה והכניסה למשפחתו. במותו ללא בנים הוא משאיר את האלמנה ללא כלום, בגדי אלמנותה עליה והיא רחוקה מבית אביה ללא זיקה משפחתית ברורה. מעשה היבום מעניק

25. בעל הבית שמואל אה"ז קטג מעיר כי מהר"י וויל נוטה לשיטת ראב"ה ובית מדרשו, שכאמור אמצו את שיטת רש"י (וראה הערה לעיל)

26. תוספות ב"ב קיט: ד"ה אפילו קטנה

יד ושם טוב מבנים ובנות': אודות מצוות קריאת השם ביבום ♦ 71

לאלמנה הזדמנות שנייה להכנס למשפחת בעלה. מעבר לנתינת המענה הסוצילאי לאלמנה, במעשה זה יש גם המשכיות למעשיו הטובים של המת. האח המכניס את אלמנת אחיו לביתו מקים יד ושם לתא המשפחתי שבנה אחיו המת, בבחינת 'שם עולם' לכרם שלא התחלל שהוא טוב 'מבנים ובנות'.